



Наукові перспективи
Видавнича група



серії: філологія, культура і мистецтво,
педагогіка, історія та археологія, соціологія

Bulletin of Science and Education

№ 5(11) 2023

Видавнича група «Наукові перспективи»

**Громадська організація
«Християнська академія педагогічних наук України»**

«Вісник науки та освіти»

*(Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія»,
Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)*

Випуск № 5(11) 2023

Київ – 2023

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Public organization

"Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine"

"Bulletin of Science and Education"

*(Series" Philology ", Series" Pedagogy ", Series" Sociology ",
Series" Culture and Art ", Series" History and Archeology")*

Issue № 5(11) 2023

Kiev – 2023

ISSN 2786-6165 Online

УДК 001.32:1 /3/(477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-5\(11\)](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-5(11))

«Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»):
журнал. 2023. № 5(11) 2023. С. 945

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 31.05.2023, № 14/5-23)



Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із історії та археології (спеціальність - 032 Історія та археологія) та педагогіки (спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.12.2022 № 1166 журналу присвоєна категорія Б з філології (спеціальність - 035 філологія).

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, громадської наукової організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання» та громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів філології, соціології, науки про освіту, історії, археології, а, також, культурології та мистецтвознавства з метою їх впровадження у сучасний науково-освітній простір.

Цільова аудиторія: вчені, лінгвісти, літературознавці, перекладачі, мистецтвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а, також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходиться застосування тематики наукового журналу.



Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar.

Головний редактор: Гурко Олена Василівна - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна).

Редакційна колегія:

- ✚ Александрова (Верба) Оксана Олександрівна – доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри теорії музики Харківського національного університету імені І. П. Котляревського, (Харків, Україна)
- ✚ Вакулик Ірина Іванівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)
- ✚ Волощенко Марина Олександрівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Державного університету "Одеська Політехніка" (Одеса, Україна)
- ✚ Вуколова Катерина Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України, Дніпро, Україна (Дніпро, Україна)
- ✚ Головня Алла Василівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Спілки краєзнавців України (Київ, Україна)
- ✚ Колмикова Олена Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Дунайського інституту Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- ✚ Котельницький Назар Анатолійович - кандидат історичних наук, доцент кафедри права Чернігівського інституту інформації, бізнесу та права Міжнародного науково - технічного університету імені академіка Юрія Бугая, член - кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН (Чернігів, Україна)
- ✚ Кошетар Уляна Петрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Куриш Наталія Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-навчальної роботи, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області (Чернівці, Україна)
- ✚ Линтвар Ольга Миколаївна - кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Литвинська Світлана Віталіївна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету, (Київ, Україна)
- ✚ Матійчин Ірина Мстиславівна – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри методики музичного виховання і диригування Навчально-наукового інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич, Україна)

- ✚ Матяш Ольга Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✚ Мацько Віталій Петрович - доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та літератури Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (Хмельницький, Україна)
- ✚ Михайленко Любов Федорівна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✚ Михальчук Роман Юрійович - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всевітньої історії Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- ✚ Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- ✚ Міщенко Ірина Іванівна - кандидат мистецтвознавства, доцент, Заслужений працівник культури України, член Національної спілки художників України, доцент кафедри мистецтвознавчої експертизи Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (Київ, Україна)
- ✚ Ніколасв Микола Ілліч - доктор історичних наук, професор кафедри історії на методикі її навчання Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Одеса, Україна)
- ✚ Осова Ольга Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземної філології Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (Харків, Україна)
- ✚ Палічук Юрій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Буковинського державного медичного університету (Чернівці, Україна)
- ✚ Потенко Людмила Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, директор Черкаського інформаційно-учбового тренінгового центру Національного університету «Одеська юридична академія», доцент кафедри іноземних мов НУ «ОЮА», членкиня Центру українського-європейського наукового співробітництва (Одеса, Україна)
- ✚ Присяжнюк Олексій Миколайович - кандидат історичних наук, доцент кафедри всевітньої історії та методології науки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- ✚ Прокопович Лада Валеріївна - доктор філософських наук, професор кафедри культурології та філософії культури Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)
- ✚ Робак Ігор Юрійович - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Харківського національного медичного університету (Харків, Україна)
- ✚ Руденко Юлія Анатоліївна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського (Одеса, Україна)
- ✚ Сидоренко Сергій Іванович - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Січкаренко Галина Геннадіївна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Київ, Україна)
- ✚ Скляр Ірина Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології, доцент кафедри світової літератури Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ Донбаський Державний педагогічний університет, постдокторант (м. Дніпро, Україна)
- ✚ Степанова Наталія Михайлівна - кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти, заступник з науки директора ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (Черкаси, Україна)
- ✚ Стратулат Наталія Вікторівна, кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри правничої лінгвістики Національної академії внутрішніх справ, (Київ , Україна)
- ✚ Супрун Володимир Миколайович – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри журналістики та українознавства Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- ✚ Тележкіна Олеся Олександрівна - доктор філологічних наук (спеціальність "Українська мова"), доцент, професор кафедри мовної підготовки, педагогіки та психології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, (Харків, Україна)
- ✚ Толочко Світлана Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії проблем позашкільної освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна)
- ✚ Хитровська Юлія Валентинівна - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)
- ✚ Чікарькова Марія Юріївна - доктор філософських наук (спец. "філософія культури"), професор кафедри філософії та культурології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)
- ✚ Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- ✚ Шермет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- ✚ Шологон Лілія Іванівна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)
- ✚ Щербак Олена Володимирівна - кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри прикладної лінгвістики Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв, Україна)
- ✚ Янкович Олександра Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (Тернопіль, Україна)
- ✚ Ярослав Сирник - доцент кафедри етнології та культурної антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

Дяденко Д.О. <i>ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ COVID-19 У ФРАНЦУЗЬКОМУ МЕДІАДИСКУРСІ</i>	127
Кір'якова Д.Д. <i>ЛІНГВІСТИЧНИЙ ТА КУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТИ ЯВИЩА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ</i>	142
Кузьменко Н.В. <i>ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ДІЄСЛІВ У ТЕКСТАХ ІНСТРУКЦІЙ</i>	157
Левун Г.Г., Левчик Н.С., Журкова О.Л. <i>ПРИНЦИПИ СПОЛУЧУВАНOSTІ АНГЛІЙСЬКОГО ДІЄСЛОВА У СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНОМУ АСПЕКТИ</i>	169
Малій А.С., Морозовська Л.Ф., Штохман Л.М. <i>CASE STUDY ЯК СУЧАСНИЙ МЕТОД ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ</i>	180
Мусій В.Б. <i>ДО ПИТАННЯ ПРО ЖАНРОВУ ПРИРОДУ КАЗКИ МИХАЙЛА ЖУКА «ВОДИЧКА МОЛОДИЧКА»</i>	191
Пена Л.І. <i>ВАСИЛЬ СІМОВИЧ ПРО СЛОВОТВІР</i>	205
Попова І.С. <i>СТРУКТУРНА ОРГАНІЗАЦІЯ ОНІМІВ У ЩОДЕННИКОВОМУ ДИСКУРСІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА</i>	216
Савченко О.О., Ступницька Г.І. <i>КОРПУСНА ЛІНГВІСТИКА В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ</i>	234
Урись Т.Ю. <i>ДИСКУРС ВІЙНИ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ</i>	246
Фомін Г.Г. <i>«ДЗВОНИКИ ДЗВОНИТИМУТЬ ВІЧНО» («THE BELLS WILL SOUND FOREVER») ТОМАСА ЛІГОТТИ ТА ПРИТЧА</i>	260



УДК 811.112.2:33

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-5\(11\)-169-179](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-5(11)-169-179)

Левун Галина Григорівна асистент кафедри іноземних мов, Національний університет водного господарства та природокористування, вул. Соборна, 11, м. Рівне, 33000, <https://orcid.org/0000-0002-6905-1696>.

Левчик Наталія Стефанівна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль, 46027, <https://orcid.org/0000-0003-1198-0860>.

Журкова Ольга Леонідівна кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземної філології та перекладу, Державний торговельно-економічний університет, вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, тел.: (096)482-22-24, <https://orcid.org/0000-0001-8113-7196>.

ПРИНЦИПИ СПОЛУЧУВАНOSTІ АНГЛІЙСЬКОГО ДІЄСЛОВА У СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНОМУ АСПЕКТІ

Анотація. У статті доведено, що одним зі способів розкриття семантики англійського дієслова є аналіз його функціонування у тексті, що відіграє важливу роль та допомагає глибше проникнути у семантичну структуру окремої лексичної одиниці. Семантична структура англійського дієслова впливає на його сполучувальні можливості, тому розширення чи звуження сполучуваності зумовлені в першу чергу змінами в структурно-семантичному аспекті. Функціональність англійського дієслова викликає особливий інтерес серед лінгвістів, оскільки є одним із механізмів пояснення його головного значення та додаткових смислів, що виникають у контексті. Проаналізовано процес ослаблення значення, який відбувається при утворенні словосполучення за участі англійського дієслова. При цьому значення може специфікуватися, або ж навпаки послаблюватися, що викликає варіювання концептуального ядра та зміну семантичної структури англійського дієслова. У статті з'ясовано ступінь впливу семної структури англійського дієслова та його маркованості на його сполучуваність з іншими лексемами у тексті, визначено ступінь послаблення та посилення семантичного значення англійського дієслова



залежно від типу тексту, в якому воно функціонує. Отримані під час аналізу фактичного матеріалу результати підтверджують ефективність розгляду випадків синтаксичної варіативності як результат діяльності свідомості, що дозволяє виявити відносини між мовним і концептуальним рівнями. Звернення до ментального рівня для обґрунтування синтаксичних явищ дає можливість більш повного уявлення про механізми, що лежать в основі мислення людини. Перспективи подальшої розробки даної теми пов'язані з виявленням та систематизацією варіативності сполучувальних характеристик дієслів певних лексики-семантичних груп, дослідженням варіювання сполучувально-актантної структури англійського дієслова в різних типах дискурсу, а також в ідіостилі конкретних авторів, що дозволить показати більш повно процеси словотворення.

Ключові слова: сполучуваність, валентність, дієслово, семантика, семантична структура, денотат, сигніфікат.

Levun Halyna Hryhorivna Assistant of the Department of Foreign Languages, National University of Water and Environmental Engineering, Soborna 11 St., 11, Rivne, 33000, <https://orcid.org/0000-0002-6905-1696>.

Levchyk Nataliia Stefanivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor the Department of English Philology and English Language Teaching Methods, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, M. Kryvonosa St.,2, Ternopil, 46027, <https://orcid.org/0000-0003-1198-0860>.

Zhurkova Olga Leonidivna PhD in Philosophy, Associate Professor of the Department of Foreign Philology and Translation, State University of Trade and Economics, Kyoto St., 19, Kyiv, 02156, tel.: (096)482-22-24, <https://orcid.org/0000-0001-8113-7196>.

PRINCIPLES OF ENGLISH VERB CONJUGATION IN THE STRUCTURAL-SEMANTIC ASPECT

Abstract. Abstract. The article proves that one of the ways to reveal the semantics of an English verb is the analysis of its functioning in the text, which plays an important role and helps to penetrate deeper into the semantic structure of a separate lexical unit. The semantic structure of an English verb affects its conjugation possibilities, therefore the expansion or narrowing of conjugation is caused primarily by changes in the structural-semantic aspect.



The functionality of the English verb is of particular interest among linguists, as it is one of the mechanisms for explaining its main meaning and additional meanings arising in the context. The process of weakening the meaning, which occurs when forming a word combination with the participation of an English verb, is analyzed. At the same time, the meaning can be specified or, on the contrary, weakened, which causes variations in the conceptual core and a change in the semantic structure of the English verb. and strengthening the semantic meaning of the English verb depending on the type of text in which it functions. The results obtained during the analysis of the actual material confirm the effectiveness of considering cases of syntactic variability as a result of the activity of consciousness, which allows to reveal the relationship between the linguistic and conceptual levels. Turning to the mental level to justify syntactic phenomena enables a more complete understanding of the mechanisms underlying human thinking. Prospects for the further development of this topic are related to the identification and systematization of the variability of the conjugative characteristics of verbs of certain lesico-semantic groups, the study of the variation of the conjunctive-actant structure of the English verb in different types of discourse, as well as in the idiostyle of specific authors, which will allow to more fully show the processes of word formation.

Keywords: conjugation, valence, verb, semantics, semantic structure, denotation, signification.

Постановка проблеми. На думку багатьох науковців, одним зі способів розкриття семантики англійського дієслова є аналіз його функціонування у тексті, що відіграє важливу роль та допомагає глибше проникнути у семантичну структуру окремої лексичної одиниці. Семантична структура англійського дієслова впливає на його сполучувальні можливості, тому розширення чи звуження сполучуваності зумовлені в першу чергу змінами в структурно-семантичному аспекті. Функціональність англійського дієслова викликає особливий інтерес серед лінгвістів, оскільки є одним із механізмів пояснення його головного значення та додаткових смислів, що виникають у контексті [3], [4], [5].

Відомо, що сполучуваність англійського дієслова як поєднання за певним синтаксичним зв'язком охоплює зв'язки сурядності та підрядності. Лексичну сполучуваність англійського дієслова пояснюємо як його контекстуальну здатність вступати в синтаксичні зв'язки з іншими словами у текстах різного стилістичного та жанрового напрямків [1, с. 34].

Важливим є процес ослаблення значення, який відбувається при утворенні словосполучення за участі англійського дієслова. При цьому значення може специфікуватися, або ж навпаки послаблюватися, що викликає варіювання концептуального ядра та зміну семантичної структури англійського дієслова.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дієслово є синтаксичним та семантичним центром речення. Ця теза знаходить відображення у працях цілого ряду вітчизняних та зарубіжних лінгвістів (Теньєр Л., Хомський Н., Welke К.М.).

Ю.Левицький услід за Н. Хомським, вважає, що у більшості мов найбільш загальною структурною моделлю простого речення є модель NV, тобто конструкція, що складається з іменного та дієслівного компонентів [цит. за 3, с. 91], в якій головним компонентом є дієслово, оскільки саме семантика та валентні властивості дієслова визначають набір іменних компонентів в тому чи іншому реченні.

Особливе місце дієслова в системі частин мови будь-якої мови обумовлено наявністю у нього ряду унікальних властивостей, не характерних для жодної іншої частини мови. Там, де є дієслівна форма, є і речення. Іменник подібної властивості не має [цит. за 3, с. 92].

У дієслові спостерігається поділ денотату та сигніфікату, завдяки чому воно відіграє провідну роль в описі будь-якої ситуації. Особливості його семантики дозволяють відображати різні компоненти подій навколишньої дійсності. Категорії особи, способу та часу включають дієслівне слово в механізм актуалізації, характеризують висловлювання в цілому. Завдяки даним категоріям дієслово стоїть найближче до речення [цит. за 3, с. 95].

У запропонованому дослідженні виокремлюємо симілятивну та опозиційну сполучуваності англійського дієслова у текстах, оскільки вони є найбільш репрезентативними у загальній вибірці.

Мета статті – простежити принципи сполучуваності англійського дієслова у структурно-семантичному аспекті.

Виклад основного матеріалу. Ідея про відмінності у сполучуваності дієслів у різних мовах була висловлена Ж. Лазаром, який зазначав, що для кожної мови може бути виокремлена своя кількість та тип актантів. Цю тезу висловлюють й інші дослідники, наприклад, Н. Сетураман і Л. Сміт вважають, що дієслово здатне пов'язувати синтаксичні елементи речення, такі як підмет, додаток та обставина. Те, як ці елементи та ролі, пов'язані з дієсловом, актуалізуються в реченні і чи актуалізуються взагалі, може змінюватись у різних мовах (в оригіналі: "Verbs refer to relations How and whether



these elements and roles that are associated with the verb are explicitly mentioned varies from language to language”) [цит. за 3, с. 121]. Таким чином, критерій композиційності та продуктивності для визначення статусу учасника ситуації не може вважатися універсальним.

Аналіз еволюції поняття сполучуваності в контексті різних дослідницьких парадигм показує, що розвиток теорії сполучуваності здійснювався не за принципом заперечення попередніх поглядів, а за принципом розширення та поглиблення фонду знань про валентність, що підтверджує продуктивність опори на принцип спадкоємності у лінгвістичних дослідженнях.

Розглянута в когнітивному ракурсі, сполучуваність є результатом мовної репрезентації (мовний аналог) ситуації дійсності, сприйнятої та концептуалізованої свідомістю та представленої в когнітивній моделі події (фреймі). Варіативність дієслівної сполучуваності відображає у своїй основі динамічний характер дієслівного значення, який, у свою чергу, є відображенням динаміки навколишнього світу і свідомості, що його сприймає.

Варіативність дієслівної сполучуваності в сучасній англійській мові може мати численні форми свого вираження, які мають кількісний та якісний характер. Основними маркерами варіативності сполучуваності дієслова є:

- опущення чи додавання актанта,
- зміна позицій актантів,
- зміна прийменникового управління дієслова у складі конструкції.

Як базова когнітивна основа, що обумовлює варіативність дієслівної сполучуваності, виступає фактор уваги, яка може фокусуватися на різних учасниках події, що призводить до профілювання різних компонентів когнітивної структури події у свідомості мовця. При переході з ментального рівня на мовний даний фактор знаходить свою реалізацію в комплексі структурних, семантичних та прагматичних факторів, що визначають побудову висловлювання. Дія структурного фактора проявляється в прагненні уніфікувати сполучуваність дієслів у складі ряду, синтаксично паралельних конструкціях. Семантичний фактор лежить в основі процесів метафоризації та метонімізації дієслівного значення. Закріплення сполучальної конфігурації дієслова, що змінилася при таких переносах, свідчить про перекатегоризацію дієслівного значення. Прагматичний фактор знаходить свою маніфестацію в комунікативному намірі мовця надати велику ступінь генералізації дії, у навмисному ухиленні від вказівки на об'єкт або інструмент дії, в прагненні



спонукати до певної реакції у відповідь.

У дослідженні Н. Пасічник знаходимо аналіз дієслівної сполучуваності англійських дієслів зі значенням володіти, починати/закінчувати, розміщуватися, здобувати освіту/навчатися, представляти, зосереджувати, забезпечувати, продукувати, створювати, демонструвати, відвідувати, заповнювати, співпрацювати, мати тенденцію: school offers better opportunities, schools have wireless Internet access, Cambridge is situated, elementary school is visited, modern school set in Sydney, Kaplan Aspect's schools welcome students, our school is housed, college has a scenic location, university offers good opportunities:

Oxford University will not use the A grade when making offers for entry in 2011 or for deferred entry in 2012. Providing that any specific subject requirements have been met, all A-levels are approved for admissions purposes, with the exception of General Studies. Oxford University does not require its candidates to disclose information on unit grades but a candidate may choose to include this in their UCAS application. Conditional offers are usually made on the basis of final grades alone [2, с. 21].*

Дослідниця вважає, що дієслово use має значення використовувати, тоді як у сполученні Oxford University will not use the A* grade активізується сема вживати у процесі навчання. Відповідно простежується процес посилення термінологізації англійських дієслів завдяки їх функціонуванню у спеціальному тексті та активізації зазначених сем [4, с. 56],

Дієслова зі значенням досліджувати, експериментувати, отримувати ступінь сполучаються з college та university, оскільки дані терміни марковані семами дослідницька діяльність та здобування наукового ступеня. Наприклад, college gives you opportunity to get degree, university provides with Bachelor and Master diploma. Наприклад: *Kaplan Aspect's schools welcome students from all countries (Школа Kaplan Aspect запрошує студентів з усіх країн). Our new Portland school is housed in a modern downtown building within short distance of shops, restaurants, cinemas, theatres and museums (Наша нова школа в Портленді розміщена у сучасній будівлі недалеко від крамниць, ресторанів, кінотеатрів, театрів та музеїв). The Institute offers a variety of advanced level courses, seminars and workshops in research design, quantitative and qualitative methods for PhD students (Інститут пропонує багато курсів, семінарів та практичних занять вищого рівня з дослідницького дизайну, кількісних та якісних методів для докторантів) [5, с.64].*

Дієслівна сполучуваність дидактичних термінів, які позначають



час навчання, виражена дієсловами зі значеннями чекати, володіти, проводити, починати/закінчувати, навчатися/відпочивати. Усі дидактичні терміни групи сполучаються з дієсловами на позначення дій: чекати, володіти, проводити, починати/закінчувати, навчатися: *study the whole semester, have rest during holidays, travel during vacations, learn during Lent term, to start term, to finish semester, to wait for Long Vacations, to spend winter term. This subject is studied during the whole semester (Цей предмет вивчається впродовж цілого семестру). Then they finish the first semester and have vacations (Потім вони закінчують перший семестр і мають канікули)* [2, с.9].

Розглянемо ще декілька прикладів. Дієслово *to moonwalk* спочатку позначало *to walk on the surface of the moon*, при цьому, природно, що актант місця (*moon*) є фіксованим у самому значенні дієслова. Пізніше дієслово *to moonwalk* набуло нового, метафоричного значення “*to perform a dance step*”, що зумовлює необхідність адгерентної репрезентації актанта. Подібне сталося і з дієсловом *to butter*, який може вживатися в значенні *He buttered the bread with cream*. Вживання неперехідних дієслів з прямим доповненням для вираження значення каузативності:

You can't disappear a family! (K. Bulmer 1983) [1, с. 17].

Даний приклад є okazіональним випадком вживання дієслова в подібній валентно-актантній структурі з метою створення значення каузативності, проте фактичний матеріал підтверджує наявність тенденції в англійській мові до такого вживання. Можна провести паралель з українською мовою, в якій значення каузативності з'являється за рахунок додавання приставки до подібних дієслів: *усадив, упрацював*. Часто такі okazіоналізми зустрічаються в дитячій мові (*пограй мене, пострибай мене тощо*). Простежується подібна тенденція в українському розмовному мовленні, що є наслідком розширення семантики дієслова і демонструє гнучкість дієслівного значення, його динамічність.

Зміна прийменникового керування у складі конструкцій типу *give a look, take a par* тощо. Зазначені утворення можна розглядати як напіваналітичні форми дієслова, в яких існує розподіл функцій, характерний для аналітичних форм дієслова: широкозначне дієслово бере на себе вираження граматичних дієслівних значень, а віддієслівний іменник називає дію, тобто висловлює лексичне значення.

У подібних конструкціях іменник, утворений від дієслова, тяжіє



над семантикою дієслова, і внаслідок цього, вся конструкція набуває валентності тієї дієслівної лексеми, функціональним синонімом якої є напіваналітична конструкція. Наведемо приклади:

He gave a look at her (J. Fowles 2001) [1, с. 23].

У цьому прикладі простежується вплив валентності дієслова to look at на валентність дієслова to give somebody something (He gave her a look). Можливість вживання цієї валентності свідчить у тому, що семантично дана конструкція ближче до значення дієслова to look at.

Kandi takes time to flash a smile на Duroc (J Yeovil 1990) [1, с. 29].

Зазначений приклад показує, що дієслово to flash змінює свою валентність, а відповідно і сполучуваність, уподібнюючись валентності дієслова to smile, при цьому він характеризується своєрідним смисловим синкретизмом. З одного боку, він служить утворенню напіваналітичної конструкції, тобто. виконує службову функцію, а з іншого, він виражає якісну характеристику дії за рахунок присутності в його семантиці адвербіального компонента “образ дії”.

Перейдемо далі до дієслова *feel*. Це перехідне дієслово.

Означаючи стан, а не дію, дієслово *feel*, переважно, не вживається у змінних формах, передаючих процеси.

Основними значеннями *feel*, в яких він виступає як повнозначний предикат, або як дієслово-зв'язка, є:

1. відчувати: to feel tired відчувати себе втомленим, to feel the heat (the cold) бути чутливим до спеки (до холоду), to feel beauty (poetry) відчувати красу (поезію);
2. відчувати якусь емоцію: feel good/strange/exciting, etc.;
3. помічати: She felt his warm breath on her cheek;
4. сприймати: feel smooth, cold, damp, etc.;
5. торкатися (feel someone, something);
6. мати думку (feel that);
7. відчувати (на собі): feel the force/effects/benefits, etc.;
8. переживати: feel a loss/a friend's death, etc.

Таким чином, дієслова-зв'язки становлять особливий інтерес для мовознавства, тому що в ньому переплітаються проблеми всіх основних розділів про мову: граматики, лексикології, семасіології, історії мови та



стилістики. Довгий час у граматичній літературі не було погляду на статус дієслів-зв'язок: їх оцінка коливалася від виключення цих слів із класу дієслів взагалі до прирівнювання їх до звичайних дієслів. Зрештою, ми дійшли висновку, що між зв'язковими дієсловами типу *be*, *become*, *remain* та іншими, до яких належить і *feel*, і знаменними повнозначними дієсловами існує не лише суто кількісна лексична, а й якісна, принципова, граматична різниця. При цьому дієслово-зв'язка в англійській мові передає предикативність у складі присудка як за допомогою граматичних форм, так і своєю лексичною семантикою. Граматичні форми дієслова-зв'язки виражають категоріальні значення особи, числа, способу, часу, виду, у той час як лексична семантика дієслова-зв'язки виражає характер перебігу стану, що позначається присудком.

Висновки. Підсумовуючи зазначене вище, можемо стверджувати, що симілятивна лексична сполучуваність відіграє важливу роль у семантичній діагностиці англійського дієслова та служить одним із способів розкриття семантики окремої лексичної одиниці. Семна структура англійського дієслова виявляє вплив на його сполучуваність з іншими лексемами у тексті та вказує на взаємозалежність англійського дієслова і контексту. Проаналізувавши симілятивну лексичну сполучуваність англійських дієслів, простежуємо наявний різний ступінь семантичних процесів, зокрема детермінологізації та транстермінологізації англійських дієслів у спеціальних текстах. Підсумовуючи вищесказане, можна зробити такі висновки:

- вітчизняні та зарубіжні дослідники дають схоже визначення дієслівної сполучуваності, проте є деякі розбіжності щодо питання про вплив семантики дієслова на його валентні структури;

- у сучасному мовознавстві дієслівна сполучуваність вивчається з позицій логіки, квантитативної лінгвістики, а також функціональної граматики із застосуванням динаміко-функціонального підходу;

- у сучасній теорії сполучуваності проблема актантів вирішується трьома основними способами: запереченням проблеми - аналіз валентнісної структури із залученням усіх учасників ситуації без поділу їх на обов'язкові та факультативні; використанням критеріїв для виділення типу актанта, які застосовуються до конкретної мови, або групи мов; залученням універсальних критеріїв, які застосовуються до всіх мов, наприклад, дослідження сполучуваності з позицій і синтаксису, і семантики.

Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що сполучуваність є динамічною сутністю, яка піддається змінам під



впливом семантичних, синтаксичних і прагматичних факторів, в основі яких лежать когнітивні механізми фокусування / перефокусування уваги. Внаслідок змін, що відбулися на когнітивному рівні, відбувається трансформація на семантичному рівні, саме значення дієслова та його актантні рамки зазнають різних змін:

- розширення,
- синкретизм,
- десемантизація дієслівного значення,
- додавання значень каузативності, образу дії,
- генералізації об'єкта,
- метонімізації,
- метафоризації,
- перекатегоризації дієслівного значення.

Дія структурного фактора проявляється у прагненні уніфікувати сполучуваність дієслів у складі складального ряду, у синтаксично паралельних конструкціях з метою створення певного ритму, надання експресивності, художньої образності, більшої переконливості мові. Прагматичний фактор знаходить своє вираження в комунікативній інтенції того, хто говорить приховати конкретну інформацію, не акцентувати увагу на будь-якому факті, дотримуватися встановлених правил етикету. Крім цього, важливими факторами, що впливають на варіювання сполучувально-актантної структури, є принцип когнітивної економії, фактор аналогії, прагнення мовотворчості.

Отримані під час аналізу фактичного матеріалу результати підтверджують ефективність розгляду випадків синтаксичної варіативності як результат діяльності свідомості, що дозволяє виявити відносини між мовним і концептуальним рівнями. Звернення до ментального рівня для обґрунтування синтаксичних явищ дає можливість більш повного уявлення про механізми, що лежать в основі мислення людини.

Перспективи подальшої розробки даної теми пов'язані з виявленням та систематизацією варіативності сполучувальних характеристик дієслів певних лексико-семантичних груп, дослідженням варіювання сполучувально-актантної структури англійського дієслова в різних типах дискурсу, а також в ідіостилі конкретних авторів, що дозволить показати більш повно процеси словотворення.

Література:

1. Ellis Rod. The Study of Second Language Acquisition. O.: Oxford University Press, 2016. 814 p.



2. Kaplan Aspect, Study English Worldwide, 2019. 94 p.
3. Кочерган М. П. Слово і контекст (лексична сполучуваність і значення слова). Львів : Вища школа, вид-во при ЛНУ, 1980. 184 с.
4. Пасічник Н. І. Лексична сполучуваність термінів, що позначають суб'єкти навчального процесу. Всеукраїнський науковий журнал "Мандрівець", спільний проект Національного університету "Києво-Могилянська академія" і видавництва "Мандрівець". 2012. № 1 (97). С. 56 – 59
5. Пасічник Н. І. Опозиційна сполучуваність термінів, що позначають суб'єкти навчального процесу та місце навчання у дидактичному тексті. Всеукраїнський науковий журнал "Мандрівець", спільний проект Національного університету "Києво-Могилянська академія" і видавництва "Мандрівець". 2013. № 5 (107). С. 63 – 66

References:

1. Ellis Rod. (2016) The Study of Second Language Acquisition. O.: Oxford University Press, 814.
2. Kaplan Aspect (2019), Study English Worldwide, 94 .
3. Kocherhan M. P. (1980) Slovo i kontekst (leksychna spoluchuvanist i znachennia slova) [Word and context (lexical compatibility and meaning of the word)]. Lviv: Vyshcha shkola, vyd-vo pry LNU - Lviv: High School, Publishing House at LNU, 184. [in Ukrainian].
4. Pasichnyk N. I. (2012) Leksychna spoluchuvanist terminiv, shcho poznachaiut subiekty navchalnoho protsesu [The lexical compatibility of the terms denoting the subjects of the educational process]. *Vseukrainskyi naukovyi zhurnal "Mandrivets", spilnyi proekt Natsionalnoho universytetu "Kyievo-Mohylianska akademiia" i vydavnytstva "Mandrivets" - All-Ukrainian scientific journal "Mandryvets", joint project of the National University "Kyiv-Mohyla Academy" and publishing house "Mandryvets".* № 1 (97), 56 – 59 [in Ukrainian].
5. Pasichnyk N. I. (2013) Opozytsiina spoluchuvanist terminiv, shcho poznachaiut subiekty navchalnoho protsesu ta mistse navchannia u dydaktychnomu teksti [Opposition compatibility of terms denoting the subjects of the educational process and the place of study in the didactic text]. *Veukrainskyi naukovyi zhurnal "Mandrivets", spilnyi proekt Natsionalnoho universytetu "Kyievo-Mohylianska akademiia" i vydavnytstva "Mandrivets" - All-Ukrainian scientific journal "Mandryvets", joint project of the National University "Kyiv-Mohyla Academy" and publishing house "Mandryvets",* № 5 (107), 63 – 66 [in Ukrainian].